

Beslut

efter kvalitetsgranskning av
musikundervisningen i grundskolan vid
Gullmarsskolan i Lysekils kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av musik i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i grundskolans musikundervisning. Kvaliteten bedöms utifrån om musikundervisningen dels utgår från och innehåller ämnets hela kursplan, dels ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar deras utveckling av kreativitet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning utgår musikundervisningen från, och innehåller, ämnets hela kursplan?
2. I vilken utsträckning ger musikundervisningen eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet?

Granskningen genomförs i årskurserna 7-9 i 30 skolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Gullmarsskolan i Lysekils kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Gullmarsskolan den 25 september 2018. Besöket genomfördes av Anette Hamerslag och Karin Lindqvist. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört en lektionsobservation samt intervjuer med elever från årskurs 9, med musikläraren och med rektorn.

Gullmarsskolan är en kommunal grundskola med 420 elever i årskurs 7-9. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar en lärare i musik i årskurserna 7-9. Läraren är legitimerad musiklärare för aktuella årskurser. Sammanlagt är 77 timmar avsatt för undervisning i musik till årskurserna 7-9.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattningsvis har Skolinspektionens granskning inte visat annat än att det granskade området fungerar väl. Därmed avslutas kvalitetsgranskningen.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar det centrala innehållet. Bedömningen baseras på kursplanens tre kunskapsområden och redovisas nedan.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musicerande och musikskapande". Det framgår av lärar- och elevintervjun samt skolans dokumentation att undervisningen omfattar sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform och genretypiska uttryck i alla årskurser. Bland annat får eleverna arbeta med pop, rock och blues. Både lärar- och elevintervjuerna visar också att läraren hjälper eleverna att hitta sin röst och sitt tonläge. Undervisningen berör även gehörsmusicerande. Vid lärarintervjun, elevintervjun och lektionsobservationen lyfts exempelvis gehoörsövningar kopplat till takt och rytm. Granskningen visar att även improvisation,

musikskapande i olika genrer samt musikalisk gestaltning omfattas av undervisningen. Såväl lärarintervjun som elevintervjun och skolans dokumentation visar att eleverna skapar exempelvis i rap och i blues. De skapar melodier typiska för genren och skriver texter till. Läraren beskriver bland annat improvisationsövningar vid arbete med jazz och olika rytmer. I elevintervjun lyfts att läraren uppmuntrar till improvisation och att eleverna brukar improvisera när de musicerar i grupp för att få det att låta bättre. Musikalisk gestaltning sker bland annat i form av dans i samverkan med idrottsläraren och genomförs på idrottslektioner, berättar såväl läraren som eleverna.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musikens verktyg". Röstvård och hörselvård genomförs genom ämnesövergripande arbete på skolan. Läraren berättar att det sker i samverkan med naturorienterande ämnen och eleverna beskriver att de bland annat har talat om vikten av att inte ha för hög volym vid mixerbordet, att använda öronproppar, att värma upp rösten och helst inte sjunga med förkylning. Skolans dokumentation och lärarintervjun visar att hur rösten kan varieras i flerstämmiga vokala uttryck omfattas av undervisningen, till exempel genom genomgång av stämmor i en kör. Vidare framkommer att undervisningen omfattar ackord- och melodiinstrument, bas och slagverk för spel i olika ton- och taktarter. Av skolans dokumentation framgår arbetsmoment med olika sorters instrument och begrepp fördelat över alla årskurserna och lektionsobservationen visade spel med gitarr, synth, bas och trummor. Granskningen visar att även olika musiksymboler samt byggstenar för att musicera och komponera omfattas av undervisningen. Begrepp som exempelvis rytm, puls, takt, taktart, vers, refräng, loop, repriestecken och ackord tas upp i skolans dokumentation över terminsplanering. Eleverna berättar i elevintervjun att de bland annat tränar på att höra hur olika ackord låter, men att de inte arbetar så mycket med noter. Lärarintervjun bekräftar att arbete med noter nedprioriteras till fördel för exempelvis ackord, men att notvärden ändå berörs. Granskningen visar att musikundervisningen även omfattar digitala verktyg. Eleverna har tillgång till datorer med mjukvara för musikskapande och bearbetning av musik och i rummen för musikundervisning finns också utrustning för inspelning av musik. Läraren berättar att eleverna tar med datorn när de ska arbeta digitalt. Av skolans dokumentation framgår sådana arbetsmoment i såväl årskurs 7 som 8 och eleverna beskriver att de arbetat digitalt med att skapa en rap-låt.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musikens sammanhang och funktioner". Undervisningen berör olika aspekter av ljudets och musikens fysiska, tanke- och känslomässiga påverkan på människan samt musikens olika funktioner. Läraren beskriver att de lyssnar mycket på musik och utifrån den samtalar kring hur man kan påverkas. Eleverna berättar att de lyssnat på dur och moll och pratat om vilka olika känslor dessa förmedlar. Det framkommer av skolans dokumentation samt lärar- och elevintervjun att eleverna även samtalat kring i vilka sammanhang de lyssnat på musik. Eleverna beskriver också att läraren berört musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet. Av både elevintervjun och lärarintervjun framgår att undervisningen omfattar hur musik används i olika medier. Läraren beskriver att hen spelat upp olika musikstycken och att de tillsammans reflekterat kring i vilka sammanhang dessa kan användas, som exempelvis vid bröllop, fotbollsmatch, film eller datorspel.

Eleverna berättar att de sett en film med och utan musik och samtalat om skillnaden. Vidare visar lärarintervjun att undervisningen berört instrument och deras funktion i olika genrer och sammanhang samt folkmusik och populärmusik från olika epoker. Läraren berättar att de exempelvis arbetar med pop, rock och blues, samt berör orkesterinstrument och olika instrument som används i andra länder. Av lärarintervjun framgår att betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk liksom konsthistoria berörs kort och främst i anslutning till andra moment samt spontant när tillfällen uppstår. Men eleverna beskriver att musikhistoria är något de arbetar mycket med.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen till stora delar ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet¹.

Bedömningen grundar sig på kvalitetskriterier² som Skolinspektionen bedömt vara av vikt för utveckling av kreativitet.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna möjlighet att arbeta skapande i processform. Granskningen visar att arbetsprocessen värdesätts och tillskrivs betydelse. Av elevintervjun framkommer att de upplever att processen är mer i fokus än slutprodukten och att samarbete är något de lär sig på musiklektionerna, t.ex. när de tillsammans i grupper ska sätta texten till sin låt. Läraren berättar att hen eftersträvar att eleverna ska våga pröva sig fram med improvisation och känsla. "Det är en upplevelse att skapa en atmosfär som är tillåtande, som gör att det blir roligt, att det blir kul att låta. Att det inte gör något om det blir fel." Det görs bland annat genom att eleverna får träna på hur de kan lyssna för att exempelvis åter hitta takten när de tappar den, för att återuppta spelandet. Exempel på detta framgick även av lektionsobservationen. Även rektorn beskriver att lärarens arbete med gruppen, relationer och tydliga ramar skapar en trygghet för eleverna. Granskningen visar även att undervisningen omfattar skapande uppgifter som sträcker sig över tid och uppnår fördjupning. Det framgår av skolans dokumentation och av lärarintervjun att moment med skapande uppgifter genomförs i alla årskurserna och att de sträcker sig över ett flertal veckor. Eleverna beskriver att de upplever sig få ganska mycket tid och att läraren brukar ge uttryck för att "det får ta den tid det tar". Granskningen visar också att undervisningen möjliggör individuellt anpassade strategier i elevers skapande. Läraren beskriver att eleverna får referensramar och verktyg genom uppgifter om skapande. Dessa uppgifter fördelas enligt läraren över åren så att eleverna får allt mer möjligheter till skapande ju högre årskurs de går i. Läraren berättar också att hen medvetet avstår från att exempelvis sjunga elevernas egna texter innan de satt melodin. Detta för att eleverna inte ska härma läraren. "Då är jag där och stör den kreativa processen." Läraren stöttar istället eleverna i det inledande skedet genom att prata texten när de musicerar. Vidare uppger läraren också att hen ser till att se varje individ varje lektion och var de befinner sig för att sedan arbeta coachande. Av elevintervjun framgår att läraren stöttar dem att nå sina mål och att det hjälper att arbeta i grupp då de även kan hjälpa varandra.

¹ I grundskolans läroplan, första kapitlet *Skolans värdegrund och uppdrag* framgår att det ingår i skolans uppdrag att stimulera elevernas kreativitet: *Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem.* Lgr 11, kap 1.

² Undervisning som ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet omfattar möjlighet att arbeta skapande i processform, möjlighet att reflektera över skapandet samt valmöjlighet i samband med skapandet.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna möjlighet att reflektera över skapandet. Granskningen visar att undervisningen utvecklar elevernas språk- och begreppsförståelse så att reflektion kring eget och andras skapande underlättas. Eleverna beskriver att läraren "smyger in" ord och begrepp så att de lär sig efter hand medan de arbetar praktiskt. Läraren beskriver att hen kontinuerligt ger formativ feedback till eleverna under lektionerna. "När lektionen är över är det tyst, då är det över. Man måste fånga det hela tiden när det händer." Läraren betonar vikten av att förstärka det som går bra för att skapa spelglädje. Av elevintervjun framgår att eleverna anser att konstruktiv kritik är svår att ge utan att sår men att de lär sig av läraren att ge kritik på ett positivt sätt. De uppger även att de under musikundervisningen lär sig att samarbeta, som exempelvis när de under den observerade lektionen arbetade med att lägga in texten till låten de håller på att skapa. Granskningen visar att eleverna ges utrymme och stöd att reflektera kring eget och andras skapande. Av elevintervjun framkommer att samtal om musik främst sker i helklass, men att reflektion kring eget skapande sker i grupper och vanligen medan de musicerar. Eleverna kommer då med olika förslag på hur det ska låta bättre och de testat förslagen praktiskt. Även läraren lyfter att eleverna reflekterar i grupperna. Av lärarintervjun framgår även att reflektion sker när eleverna redovisar för varandra. Eleverna får säga vilket betyg grupperna bör få och läraren lyfter att när eleverna hör varandra blir de medvetna om vad som blir bra.

Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen till stora delar ger eleverna valmöjlighet i samband med skapandet. Granskningen visar att uppgifterna är utformade så att eleverna kan välja en, eller använda en variation, av instrument. Av lärarintervjun framkommer att eleverna får välja instrument själva i årskurs 8 och av skolans dokumentation kan utläsas att när eleverna arbetar i grupper i årskurs 9 så bestämmer de inom grupperna vem som spelar vad. Läraren beskriver att det i grupperna finns möjlighet att exempelvis välja bort trummor och istället ha mer bas ifall gruppen så önskar. Av lärarintervjun framkommer också att eleverna i grupperna väljer vem eller vilka som ska sjunga och vid sångredovisning kan varje elev välja att sjunga individuellt eller tillsammans med någon, samt med musik och/eller med artist. Av såväl lärar- som elevintervjun framgår även att eleverna fritt får välja låt i samband med sångredovisning och eleverna ger exempel på att de får välja genre när de ska sjunga enskilt. Granskningen visar även att undervisningen innehåller information och stöd för eleverna inför val av uttryckssätt. Läraren beskriver att eleverna bland annat får en grundkurs med grundläggande spel i årskurs 7 och skolans dokumentation visar ett flertal instrument samt digital mjukvara som eleverna får öva på. Läraren uppger i intervjun att hen antecknar efter varje lektion vad eleverna gjort och vad de behöver tänka på vid nästa lektion, samt att hen coachar och ger eleverna ramar under lektionerna. Därför får exempelvis eleverna inför skapandet inom blues lyssna på och prata om blues. "De får in blues-feelingen." Granskningen visar vidare att eleverna ges vissa möjligheter att använda en variation av genrer i de skapande uppgifterna. Av skolans dokumentation framgår att eleverna i årskurs 7 skapar en rap-låt och i årskurs 9 en blues. Läraren uppger i intervjun att eleverna inte känner till vilka genrer som finns när de kommer till skolan i årskurs 7 och därför väljer läraren uppgifter som passar eleverna. Läraren berättar att eleverna får komma med förslag på låtar samt att de som vill arbeta för ett högre betyg, och hinner, kan skapa ytterligare låtar. Läraren beskriver dock att det är svårt att få tiden att räcka till för elevers möjlighet att välja

genre. Granskningen visar att musikundervisningen i ännu högre grad skulle kunna främja utveckling av elevernas kreativitet om de gavs ökade möjligheter att välja genre i skapande uppgifter.

På Skolinspektionens vägnar

X Gabriel Brandström

Beslutsfattande
Signerat av: Gabriel Brandström

X Anette Hamerslag

Föredragande
Signerat av: Anette Hamerslag

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/musik-i-grundskolan/>

Bilaga: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

1.1.1 10 kap. 2 §

1.1.2 Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Skolförordningen (2011:185)

5 kap 2 §

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Reviderad 2018

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden

”Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.”

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik.(...).”

”Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas (...).

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.”

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden

Under rubriken Riktlinjer anges att alla som arbetar i skolan bland annat ska;

- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor,
- i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet

I avsnittet om lärarens ansvar står bland annat att läraren ska;

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor,

- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Under rubriken till område 2.2 Kunskaper anges bland annat att;

”Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Bland de övergripande målen under området Kunskaper anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola;

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga, och
- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud

Bland riktlinjerna under området Kunskaper anges vidare att läraren bland annat ska;

- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel,
- får använda digitala verktyg på ett sätt som främjar kunskapsutveckling,

Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- utbildningen och undervisningen organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.8 Musik

Syfte

I kursplanen för musik beskrivs inledningsvis syftet med undervisningen och vilka förmågor som undervisningen syftar till att utveckla hos eleverna.

”Genom undervisningen i ämnet musik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.”

Centralt innehåll

Det centrala innehållet **för årskurs 7-9** är uppdelat i tre kunskapsområden;

Musicerande och musikskapande

- Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck.
- Gehörmusicerande efter musikaliska mönster i olika genrer.
- Rytmask och melodisk improvisation till trumkomp, ackordföljder eller melodislingor med röst och instrument.
- Musikskapande i olika genrer, till exempel visor, ljudkompositioner och låtar.
- Musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras.

Musikens verktyg

- Röstvård, hörselvård och orsaker till att musiklyssnande och musicerande kan bidra till hörselskador samt hur hörselskador kan förebyggas.
- Hur rösten kan varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer.
- Ackord-och melodiinstrument, bas och slagverk för spel i olika ton-och taktarter.
- Rytmask, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers, refräng och ackord som byggstenar för att musicera och komponera musik i olika genrer och med varierande instrumentation.
- Musiksymboler och notsystem, noter, tabulatur, ackordbeteckningar och grafisk notation.
- Digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning.

Musikens sammanhang och funktioner

- Ljudets och musikens fysiska, tanke-och känslomässiga påverkan på människan. Musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet i olika kulturer, med fokus på etnicitet och kön.
- Hur musik används i olika medier, till exempel i film och datorspel.
- Instrument och deras funktion i olika genrer och sammanhang, till exempel i en symfoniorkester eller i ett rockband.
- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika epoker. Framväxten av olika genrer samt betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk.

Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet*

I propositionen anges bland annat att i skolans uppdrag ligger att ge alla elever "bästa möjliga förutsättningar att utifrån sina behov och förutsättningar utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål" samt att "ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa." (s. 221)

I propositionen föreslår regeringen att "kunskapsbegreppet ges en bred innebörd så att utbildningen också ska främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Sådan allsidig personlig utveckling kan bl.a. handla om utvecklande av den kreativa förmågan, lusten att skapa, förmågan att ta initiativ och omsätta idéer till handling. Dessa förmågor och färdigheter är centrala för att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt. Det övergripande målet för utbildningen stödjer strävan att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet." (s. 222)

"(...) Estetisk och konstnärlig verksamhet är en viktig del av förskolans och skolans uppdrag. (...)I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Förmågan till eget skapande tillhör det som eleverna ska tillägna sig. Ett antal av skolans ämnen vilar således till en del på vad som kan betecknas som konstnärlig grund." (s. 224)